ב"ה

ציונו של דוד המלך בהר ציון

חיבר: שאול סילם – ישיבות דעת מנחם

בשורה טובה לשוחרי התורה והחסידות: פתיחת ישיבה קטנה וישיבה גדולה חב"דיות לדוברי צרפתית, בעיר העתיקה – ירושלים:

בהקשר ליסוד ישיבת " דעת מנחם " לבחורים עולי צרפת בקיץ התשע"ב, ולהעברת הישיבה לרובע היהודי שבעיר העתיקה, רחוב גלעד 12, **באלול התשע"ג, יחד עם יסוד ישיבה קטנה בשם " חומות רפאל לוי יוסף " הפועלת אף היא באותו מבנה, וכהודאה לדוד מלך ישראל שחי וקיים בקרבת מקום הישיבה, בהר ציון**, שללא כל ספק העביר את תחינותינו לה' בהקשר ליסוד והתפתחות המוסדות, הנני מרגיש חובה נעימה להגיש בזה מאמר אודות מקום מנוחתו של דוד המלך, לחיזוק ביקור המקום ע"י המתפללים היהודים.

לפי המשתקף מדברי גדולי ישראל רבים לאורך הדורות, כפי שנראה להלן, מסתבר שהנסיון לקבוע את מקום קבורתו המפורסם של דוד המלך, בהר ציון, כמקום קבורתו הבלתי מעורער, מעורר משום מה מחלוקות רבות. דומני שאת המקור לתופעה מוזרה זו אפשר למצוא בדברי הושע (פ"ג): *" אַחַר יָשֻׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל **וּבִקְשׁוּ** אֶת ה' אֱלֹקיהֶם **וְאֶת דָּוִד מַלְכָּם**, וּפָחֲדוּ אֶל ה' וְאֶל טוּבוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים "*; וידועים דברי המדרש (ילקוט שמעוני שמואל א רמז קו – מובא ברד"ק בהושע על אתר): *" א"ר סימון בר מנסיא: **אין ישראל רואין סימן גאולה לעולם עד שיחזרו ויבקשו** שלשתם, הדא הוא דכתיב: אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלקיהם: זו מלכות שמים, ואת דוד מלכם: זו מלכות בית דוד, ופחדו אל ה' ואל טובו: זה בית המקדש ".*

מעבר לפן התביעה שבבקשת/דרישת דוד, דומה כי בדברי הנביא הושע טמון גם כן מימד של "דרישה וחקירה" מסביב לדוד המלך. ויוצא כי דרישה זו שייכת דוקא לאחרית הימים.

לפני שניגש לסוגיית מקום קבורתו של דוד המלך לפי גדולי ישראל לאורך הדורות, נראה מה **עמדת רבותינו נשיאנו** למסורת הפשוטה כי מקום קבורתו של דוד המלך בהר ציון, במקום בו רבבות בני ישראל באים להשתטח מדי שנה. את עמדתם נוכל ללמוד מן הפעילות האינטנסיבית של הרבי הריי"צ נ"ע, ביסוד חברת התהלים העולמית, ומזו של הרבי נשיא דורנו בפיתוח חברת התהלים, וכן בחידושה מאוחר יותר:

אגרות הרבי הריי"צ, מייסד חברת תהלים העולמית שמרכזה ליד ציונו של דוד המלך:

באגרות הקודש של הרבי הריי"צ חלק י"ג (כרך מילואים לשנים תרס"א-תש"י), נמצאת אגרת חשובה מאוד (ד'תתלד) שנשלחה לרה"ג הר' שלמה יהודה ליב אליעזראוו ע"ה, בעיצומה של השואה האיומה, **בב' באייר**

תש"ב. הרשי"ל אליעזראוו, לשעבר רבה של חברון, שימש באותה עת כ"ראש כוללות חב"ד בארה"ק, כבא כח הרבי הריי"צ" (כפי שמתואר בפרקי חייו שבראש שו"ת שאילת שלמה, עמ' 30). באגרת הנ"ל, כותב הרבי הריי"צ:

" רבי אליעזראוו ירושלים ת"ו

*בבקשה ליסד בהסכמת הרבנים הערצאג דושינסקי עוזיאל חברה תהלים עולמים מזקני תלמידי חכמים מבלי הבדל נוסח וכולל, לא פחות מעשרה, אשר בכל יום ויום בהשכמה יאמרו את התהלים כולו לזכותם של כלל ישראל, **ומקומם יקבעו בכל האפשרי סמוך לציון קבר דוד*** (ההדגשה איננה במקור) *ובחג השבועות בהילולא רבא דדוד מלכא יעשו סעודה גדולה לחברי חברת תהלים ויברכו בברכת מי שברך לכל החברות תהלים שבארצות הגולה ולהודיע תיכף על ידי הטעלעגראפן אגענטור לכל העתונים בארץ, באמעריקא קאנאדע אנגליא אפריקע ואווסטרליע אשר בהצעתי ובהסכמת הרבנים נוסד בירושלים חברה תהלים עולמית לזכותם של כל ישראל. הודיעו בטעלעגראם. הנני שולח 100 שקלים להוצאת חברת תהלים,*

בברכה ".

לאגרת זו קדמו אגרות רבות:

- **בז' במנחם אב תרצ"ז**, כותב הרבי הריי"צ (אגרות קודש ח"ד אגרת תתקכב), בעיירת המרפא פרכטאלדסדארף שליד וינה בה כ"ק שוהה באותה העת מטעמי בריאות (ע' אדמו"רי חב"ד ויהדות אוסטריה, עמ' 155 ואילך. ולהעיר ששהותו האחרונה של הרבי הריי"צ במקום זה היתה מכ"ד טבת עד ו' אדר-שני תרח"צ, ימים ספורים לפני סיפוח אוסטריה על ידי גרמניה הנאצית – ע' שם עמ' 182):

" ... בשעה אשר צויתי – בר"ה תרפ"ז – אודות קביעות אמירת תהלים בכל יום אחר התפלה ולומר קדיש יתום אחריו ... נאמר לי אשר כעבור משך זמן ידוע אשתדל לסדר חברת תהלים עולמית אשר הנהלתה תהי' בירושלים עה"ק תובב"א, וראשי החברה יהיו עשרה זקני ת"ח שיאמרו כל התהלים בהשכמה מדי יום ביומו, והחברה הלזו תאגד את כל חברות תהלים בכל המדינות.

*במשך הזמן תבנה לה החברה ביהכנ"ס על שם דוד המלך – **ואם תהי' האפשרות בשכונת ציון סמוך לקברי בית דוד*** (ההדגשה איננה במקור) *– ועד אז תבחר לה החברה תהלים עולמית בית הכנסת קבוע.*

חת"ה – חברת תהלים העולמית – תקבע לה ספר תקנות בהנוגע להחברים אשר תרכוש לה בכל העולם כולו ותשים מס קבוע על כל חברה תהלים בשביל החזקת המרכז אשר בציון.

חג השבועות הוא יום המועד של חברת תהלים העולמית, ובו ביום יזכרו במי שברך את כל גבאי החברה בכל המדינות בשמם מפורט והחברים בכללותם לחיים ולברכה בכל מילי דמיטב, ויזכרו במלא רחמים כל גבאי החברה שנפטרו ל"ע בהזכרת שמם מפורט, וכן החברים כו' ... ".

- **בכ"ח במנחם אב** אותה שנה, שולח הרבי הריי"צ מאותה עיירת מרפא אגרת (אגרות קודש ח"ד אגרת תתקלג) בה הוא מפרט את מבנה חברת תהלים העולמית, ואת הצפוי מהחברה.

- **בכ"ה בסיון ת"ש**, כותב הרבי הריי"צ (אגרות קודש ח"ה אגרת א'רח):

" זה שנים אחדות אשר מאיזה סבה נתעוררתי ליסד חברה תהלים עולמית ... ועתה מתקרב הזמן שיהי' נדרש לחדש את ההצעה האמורה ... ".

בעקבות הפניה לרב אליעזראוו (ע' לעיל) ופעילות הרב בקרב הרבנים ששמם נקוב לעיל, שולח הרבי הריי"צ, **בי"ד באייר תש"ב** מכתב כללי (אגרות קודש ח"ו אגרת א'תשפה. (וע"ע שם ג"כ אגרת א'תשפו)) *" אל קהל עדת ישראל, די בכל אתר ואתר "*, בו הוא כותב:

*" ... ובכן הצעתי לבחור מיקירי ירושלים עיר קדשנו תובב"א סגל זקני תלמידי חכמים שיהיו שלוחי צבור מכלל ישראל בכל מרחבי תבל וקצוי ארץ ואיי הים וליסד חברה תהלים עולמית שיאמרו בכל יום ויום את כל התהלים כולו, **ואת מושבם יקבעו בציון בסמוך לקברו של דוד המלך ע"ה*** (ההדגשה איננה במקור) *... הצעתי האמורה נתקבלה מכל יראי אלקים ותלמידי חכמים כבוד הרבנים הגאונים דשלשת בתי דינין שבעיר קדשנו ירושלים תובב"א, הרב הכולל הערצאג, הרב הכולל דשינסקי והרב הכולל עוזיאל, ה' עליהם יחיו ... ".*

למכתב יסודי זה מצורף "תקנון חברות התהלים", המתפרס על ארבעה עמודים. המכתב מועתק חלקית הן במבוא לאגרות קודש הרבי הריי"צ ח"ו (עמ' 11) והן בספר תולדות חב"ד בארצות הברית (עמ' שח).

חודש אייר תש"ב הוא המועד הרשמי בו נוסדה חברת התהלים העולמית, שאת מרכזה והנהלתה קבע הרבי הריי"צ ליד ציונו של דוד המלך, בהר ציון.

<u>פעילות הרבי נשיא דורנו:</u>

ב"רשימות", חוברת נ"ב, נמצאים ראשי פרקים של דברים שהרבי הכין לנאום ב"אגודת הרבנים". לא מופיע שם תאריך אך לפי ההקשר ברור כי הדברים נכתבו בתקופת השואה האיומה, לאחר הגעתו של הרבי לארצה"ב *("בהיות שמצב בנ"י מעבר לים נורא הוא, ובהיות שגם פה צריך להקדים פני הרעה בעוד מועד ... ").*

ושם מתייחס הרבי לחברת "מחנה ישראל" שיסד הרבי הריי"צ בראשית שנת תש"א, ולב' תחומי פעילות: משניות בעל פה ויסוד חברת תהלים בירושלים ת"ו בהסכמת הרב הרצוג וכו'. ומוסיף הרבי: *" ובזה באנו לבקש ולהציע לאגודת הרבנים, שתחליט, שכל אחד ואחד מחברי', שישנם פה ושאינם פה, יטיפו בבתי-הכנסיות ובקהלות שלהם ליסוד ולחזק חברות הנ"ל, ולפרסם הרעיון ".*

באגרות קודש הרבי ח"א נמצאות אגרות רבות ששלח הרבי (אז הרמ"מ) בשנים תש"ב-תש"ד, לזירוז פעילות הפצת רעיון חברת התהלים (ראה שם אגרות כב, ל, לג, נג, סג, קלח).

את המשך סיפור התפתחות חברת תהלים, נספר ע"פ ציטוט ממאמר ארוך שהתפרסם **בגליון כפר חב"ד 1145** מי"ז בסיון התשס"ה (עמ' 36 ואילך):

" 'חברת תהלים' הוקמה על-ידי הרבי הריי"צ נ"ע, בימי מלחמת העולם השנייה. אז הקים הרבי, באמצעות כולל חב"ד, חבורה שמנתה עשרה יהודים, אשר מדי יום ביומו אמרה את כל ספר התהילים על קברו של

*דוד המלך, לישועת כלל ישראל. **מפעל זה שרד עד שנת תש"ז** שבו חדל להתקיים לנוכח התערערות המצב הבטחוני וההטרדות החוזרות והנשנות של ערביי ירושלים לבאי המקום הקדוש.*

***בסמיכות לחג השבועות תש"נ**, עורר הגה"ח רבי שמואל אלעזר היילפרין שליט"א את הרב משה שמואל דייטש, מהנהלת כולל חב"ד, על חידוש הקמתה של 'חברת תהלים'. מנהל כולל חב"ד, הרב שלום דוכמן, כתב על כך לרבי, יחד עם ידידו, הרב יצחק הכהן גוטניק, שנטל על עצמו את הקמתו מחדש של המוסד, לקראת יום הולדתו החל בי"ג בסיוון, בסמיכות לחג השבועות.*

***בערב חג השבועות בשנת תש"נ**, בעיצומה של שהיית הרבי באוהל, קרא הרבי למזכיר הרב חיים יהודה קרינסקי, וביקשו להודיע מיד לרב שלום דוכמן, מנהל כולל חב"ד, כי יש לחדש את 'חברת תהילים' על קבר דוד המלך.*

מספר הרב שמואל דייטש מהנהלת כולל חב"ד:

" קיבלתי את הטלפון מהרב דוכמן דקות ספורות לפני הצפירה שנשמעה ברחובות ירושלים, המבשרת על כניסת החג. חרף הקושי שהיה כרוך בדבר, כבר למחרת החג, התקיים על קבר דוד המלך מניין של אומרי תהילים. מאז ועד עצם היום הזה, זה 15 שנים, מתקיימת 'חברת תהילים' במקום " ...

*בכך לא הסתכמה מידת ההתעניינות המיוחדת של הרבי במניין התהילים היום-יומי על קברו של דוד המלך. שב ומספר הרב דייטש: " **בערב ראש-חודש שבט תנש"א**, בעיצומה של מלחמת המפרץ, התעניין הרבי, באמצעות המזכיר הרב גרונר, אודות הנעשה בחברת תהילים שהוקמה מחדש על-ידי כולל חב"ד וביקש שהנהלת ה'כולל' תשלח לו רשימה מפורטת של שמות חברי 'חברת תהילים' וכל העוזרים והמסייעים למפעל זה. הרבי ביקש שהרשימה המלאה תגיע במהירות האפשרית עוד בטרם ייסע אל הציון ביום ההילולא יו"ד שבט ".*

יצוין כי בתקופה שלפני קבלת הנשיאות, ביקש הרבי כמה פעמים מכולל חב"ד, להזכיר אותו, את הרבנית ואת אמו הרבנית, על ציון דוד המלך, בייחוד בליל הושענא רבא ... ".

יש לציין כי התאריך הנקוב כאן במאמר (ערב ראש חודש שבט תשנ"א) משמעותי ביותר: הטיל הראשון שנחת בארץ הקודש במהלך מלחמת המפרץ, ושלמרבה הפלא ובחסדי שמים מרובים לא גרם לנזקים בחיי אדם (כפי ששאר הטילים אף הם לא גרמו) נחת ... בראש חודש שבט תשנ"א !

בסוף המאמר הנ"ל, תיאור התוועדות חג השבועות התשס"ה ליד ציון דוד המלך, ושם:

" ... במתק שפתיו שיתף הרב הולנדר את מאות המשתתפים בזיכרונותיו האישיים מקדם, עת היה הר ציון שמם מאדם ושועלים הילכו בו ... " רק בזכות כולל חב"ד ניתן היה לראות דמויות יהודיות מהלכות בהר ציון, פוקדות את קברו של נעים זמירות ישראל, ומעתירות תחינה ותפילה למען נפשות עם ישראל באשר הוא. כולל חב"ד אף היה מקיים במקום הקדוש מלווה מלכה, סעודתא דדוד מלכא משיחא, בליווי כלי זמר ", תיאר הרב הולנדר בעוד הקהל משתאה ...

הרב היילפרין אף ריתק את הנוכחים בשלל ציטטות הקובעות כי מקום הציון של דוד המלך הוא מקום הציון האמיתי, בקובעו כי " רוחות חדשות מנשבות במטרה לקרר ולעורר, חלילה, ספקות באמונה, מתוך איצטלא דקדושה ".

אגב הדברים, גולל הגרש"א היילפרין זיכרונות מרגשים מימים ימימה, עת היו הוא וחבריו פוקדים את המקום הקדוש. בתוך כך הפליא לתאר את דמותו העילאית של המשפיע הנודע, הרה"ח ר' שמריהו

ששונקין ע"ה, עת היה פוקד את הקבר הקדוש, מעתיר את תפילתו בסילודין ועורך בו התוועדויות בצוותא חדא עם סולתא ושמנה של קהילת אנ"ש הקמאית בירושלים של אז ".

" וּבַקֵּשׁוּ אֶת ה' אֱלֹקיהֶם וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם ". **חזרת מלכות דוד תלויה באתערותא דלתתא. ואכן פלא הוא להיווכח בעובדה כי הרבי נשיא דורנו חיכה עשרות שנים להתעוררות כזו, בכדי לחדש את פעילות 'חברת התהלים'. מובן כמה גדולה זכותו של הגרש"א היילפרין ע"ה, שזכה ליזום את ההתעוררות.** נעים הוא לכותב שורות אלו להזכיר את הרב שהוא זכה להימנות מבין תלמידיו הרבים. ואכן לפני כעשרים שנה, ולמשך כשנתיים, זכיתי להיות בין המארגנים של שיעור שבועי ב"דרך מצותיך" שהעביר הרב שמואל אלעזר ע"ה בישוב בית אל בו התגוררנו, ודבריו המלאי מתק חסידי משולב בתוקף רב, שנאמרו בקול נמוך וסמכותי, נשארו חרוטים במוחינו עד עצם היום הזה.

<u>מקום מנוחתו של דוד המלך</u>:

אחר הדברים האלה, אין לחסיד ספק כי מקום מנוחתו של דוד המלך הוא הוא המקום המוחזק כמקום מנוחתו, בהר ציון. עכ"ז, עדיין לא יצאנו ידי חובת "דרישה וחקירה", ועוד שעלינו להיות ערוכים "להשיב לאפיקורוס", ולזאת הדברים המרתקים דלהלן:

בספר שמואל (ש"ב ה, ז) מסופר כי *" וילכד דוד את* ***מצדת ציון היא עיר דוד*** *".* **בספר מלכים** (מלכים א' ב, י) איתא: *" וישכב דוד עם-אבותיו,* ***ויקבר בעיר דוד*** *".* **ועוד בספר מלכים** (מלכים א' ח', א'): *" אז יקהל שלמה את זקני ישראל ... להעלות את ארון ברית ה'* ***מעיר דוד היא ציון*** *".*

נמצאנו למדים שקיימת זהות בין עיר דוד למקום המכונה "ציון", ושם נקבר דוד המלך.

"מקובל" היום משום מה להחזיק כ"עיר דוד" את חלק העיר שמדרום ומחוץ לחומות העיר העתיקה ,בלב כפר השילוח. קביעה זו שמקורה בדברי חוקר מסוף המאה ה-19 למניינם, ושמשום מה נתפסה עם הזמן כשיטה מדעית בלתי מעורערת, סותרת מסורת בת אלפי שנים. בדברינו להלן נעתיק את דברי הרה"ג הר' יחיאל מיכל טוקצינסקי ז"ל בספרו (בן חמשת החלקים) "עיר הקדש והמקדש". הרב טוקצינסקי, שנולד בליטא בשנת תרל"ב, עלה לארץ ישראל בהיותו בן שמונה שנים, ונפטר בשנת תשט"ו - שימש כראש ישיבת עץ חיים בירושלים וחיבר ספרים רבים, מתוכם הלוח לארץ ישראל המפורסם, גשר החיים, ועוד ספרים רבים.

וזה לשון הרב טוקצינסקי ע"ה, **ב"עיר הקדש והמקדש"** חלק ב' פ"ד:

" כל הזמן היה מקובל בפי כל שההר הגדול והתלול בדרומית ***מערבית*** *ירושלים הוא הר ציון* ***שעליו היתה עיר דוד ושם קברי מלכי בית דוד****, וכך נקרא שער העיר הדרומי היוצא לקברי מלכי בית דוד "שער ציון" ובפי הערבים "באב-נבי-דהוד" (שער הנביא דוד). וכן מוחזק משנות דור.*

הראשון שההין לערער על המסורה זו היה החוקר ... (1867 ...) הוא בא להשערה שעיר היבוס שהיא היא לפי דעתו עיר דוד ... עמדה על צלע הדרומי של הר המוריה "גבעת העפל". והשערה זו הלכה הלוך והתחזק ע"י המחברים והחוקרים שאחריו ... עד שהיא כיום בפי סופרינו וחוקרינו החדשים כדבר מוחלט ... ".

בהמשך דן הרב טוקצינסקי באריכות רבה (במאמר שמתפרס על יותר מעשרה עמודים) בטענות החוקרים ומיישב את "קושיותיהם". בין השאר כותב שם הרב:

" א) בכל דברי ימי המלחמות המסופרים בחשמונאים ובספרי יוסיפוס (יוסיפון, מלחמות, וקדמוניות) מתואר הר ציון גבוה ממקום המקדש (שעל מקום המקדש אמרו חז"ל: " ובין כתפיו שכן ") ומשם נשקפו על פני המקדש ...

ז) והנתינים שואבי המים הלא ישבו בעפל (נחמיה ג' כ"ו) בקרבת מי השלח, ובעיר דוד, מקום המלוכה ורמי המעלה, לא מישבים את שואבי המים!

ח) ועל כלם המסורה הארוכה שאפשר ליחסה מזמן היוסיפוס, זמן חורבן הבית, עד מאה הנוכחית, שלא ידענו זמן שבו נפסקה המסורה (ליהודים ואומות העולם) שקראה את ההר המערבי בשם הר-ציון והמערות אשר בו בשם המערות (ההולכות ונמשכות בעומק האדמה עד) לקברי מלכי בית דוד, והרבה אגדות נאמרו אודות המערות הללו. ור' בנימין מטודילה בספרו הידוע " מסעות בנימין", לפני יותר משבע מאות ושבעים שנה, אומר " ולפני ירושלים הר ציון " וגם מספר שם מפי עדות אנשי שם כמו "רבי אברהם החסיד" ועוד – שראו את קברי מלכי בית דוד שם ... ".

ננסה להלן לסקור מקורות אודות זיהוי מקום קבורת דוד המלך. נתחיל בהערה/הבהרה:

- **<u>בבבא קמא טז:</u>** איתא:

" "וישכב חזקיהו עם אבתיו ויקברהו במעלה קברי בני דוד " (דברי הימים ב', לב). *ואמר ר' אלעזר: במעלה – אצל מעולים שבמשפחה, ומאן ניהו: דוד ושלמה ".*

יוצא כי מעבר לדברים המפורשים בספר מלכים (מ"א ומ"ב – וע' באריכות בדברי הרב טוקצינסקי בעיר הקדש והמקדש ח"ב פרק י"ב) לפיהם רבו מלכי בית דוד שנקברו בעיר דוד - הרי ששלשה מהם נקברו יחד, והם דוד שלמה וחזקיהו. מכאן, כי דיוננו איננו רלוונטי לזיהוי מקום קבורתו של דוד המלך בלבד, אלא גם למקום קבורת רבים ממלכי בית דוד, ובראשם דוד שלמה וחזקיהו.

- **<u>בתוספתא בבא בתרא פ"א, ז:</u>**

" קבר בית דוד וקבר חולדה הנביאה ***היו בירושלים ולא נגע בהן אדם מעולם*** *".*

יוצא מכאן שאין אפילו אפשרות לומר שדוד המלך נקבר באיזור השילוח, אך הועבר קברו מסיבות שונות, עוד בדורות קדמונים, למקום הידוע היום, אלא: המקום בו הוא נמצא היום בהר ציון הוא הוא המקום בו הוא נקבר !

- **<u>נחמיה פ"ג, ע"פ פירוש המלבי"ם:</u>**

בספר נחמיה פ"ג, מתוארת בניית חומת ירושלים על ידי עולי בבל. שם בפסוקים יד-טז, אנחנו מוצאים: *" ואת שער האשפות החזיק מלכיה בן רכב ... הוא יבננו ויעמיד דלתתיו מנעליו ובריחיו.*

*ואת שער העין החזיק שלון ... הוא יבננו ... ואת חומת ברכת השלח לגן המלך, **ועד המעלות היורדות מעיר דויד**. אחריו החזיק נחמיה בן עזבוק ... **עד נגד קברי דויד** ... ".*

ופירש **המלבי"ם**: *" ... כי עיר דוד היתה במערב גיא בן הנום, תוך חומת הר ציון ... החומה ... הלכה עוד לדרום **נגד קברי בית דוד שהיו במרום הר ציון** ... ".*

- **<u>ספר מסעות בנימן:</u>**

הספר "מסעות בנימן" לרבי בנימן מטודלה, שצוטט לעיל בדברי הרב טוקוצינסקי, חובר בעקבות נסיעתו מספרד לפרס (דרך ארץ ישראל וסוריה) וחזור, של רבי בנימן, שארכה שנים רבות. נסיעה זו מוזכרת בספר סדר הדורות שנת ד' תתקל"ג (היא שנת 1173 למנינם - בתקופת הרשב"ם ואחיו רבינו תם, הרב אברהם אבן-עזרא, רבי יהודה הלוי ועוד מגדולי רבותינו הראשונים).

בסדר הדורות שם כותב הגאון המחבר רבי יחיאל היילפרין, אב"ד מינסק: " ר' בנימן בר יונה מטודילה יצא ממדינ' נביארה ונסע ג' חלקי העולם איברופי אפריקי ואסיא, וכל מה שראה ושמע מאנשי אמת כתב בספר נקרא מסעות בנימן, והיה חכם חרשים מבין דעת ... ".

מעניין לציין את המובא בספר התולדות – אדמו"ר מוהר"ש (עמ' 27-28), כי רצה פעם רבי שמואל, בהיותו ילד, לבחון את אביו **הצמח-צדק**, והוא שלף מספר ספרים מספרייתו, לראות אם אביו מכירם בעל פה. ואכן ידע הרבי הצמח צדק את המובא בספרים מילה במילה. הספרים המוזכרים שם הם: המסלול (ספר דקדוק), מסורת המסורות (אף הוא ספר דקדוק), מסלות חכמה (ספר כללים בחכמת הקבלה), מסילת ישרים, **ומסעות ר' בנימין**.

מסעות בנימן נחשב לעדות בכתב הקדומה ביותר שבידנו, אודות זהוי מקום קבורת מלכי בית דוד. שם מובא מעשה פלאי שהתרחש במקום, וז"ל המחבר שם:

*" וסביב ירושלים הרים גדולים, ובהר ציון קברי בית דוד וקברי המלכים אשר קמו אחריו, ואינו ניכר המקום, כי היום ט"ו שנה נפל כותל אחד מהבמה אשר בהר ציון, וצוה הפטריארק"ה אל הכהן לבנות הבמה ההיא, ואמר לו: קח את האבנים מחומת ציון הקדמוני ובנה בהם הבמה, והוא עשה כן, שכר פועלים בשכר ידוע כמו עשרים אנשים, והיו מוציאין את האבנים מיסוד חומת ציון, ובין האנשים ההם היו שני אנשים אוהבים בעלי ברית, ויום אחד עשה לחברו משתה, ואחר אכילתן באו אל המלאכה. אמר להם הממונה: מדוע אחרתם לבא, ענו: מה יש לו, בשעה שילכו חברנו לסעוד, נעשה אנחנו מלאכתנו, והם היו מוציאין את האבנים והקימו אבן ומצאו פי המערה, ואמר אחד לחברו: נכנס ונראה אם יש ממון, הלכו במבוא המערה **עד שהגיעו אצל ארמון אחד גדול בנוי על עמודי שיש מצופים בכסף וזהב, ולפניו שלחן ושרביט הזהב ועטרת זהב, והוא קבר דוד מלך ישראל, ולשמאלו שלמה כמו כן, וכן קברי כל המלכים הקבורים שם ממלכי יהודה**, ושם ארגזות סגורות שאין אדם יודע מה בתוכם. ורצו שני אלו האנשים ליכנס בארמון, והנה רוח סערה מפי המערה, והכה אותם, ונפלו לארץ כמתים, ושכבו שמה לארץ עד הערב, והנה רוח אחד בא וצועק כקול אדם: קומו צאו מן המקום הזה, ויצאו דחופים משם האנשים מבוהלים, והלכו אל הפטריארק"ה, והגידו לו כל הדברים. ושלח הפטריארק"ה להביא לפני רבי אברהם החסיד הפרוש אל קושטנטיני, שהיה מאבלי ירושלים, וספר אלו הדברים על פי שני האנשים האלו שבאו משם, **וענה לו רבי אברהם ואמר לו כי קברי בית דוד למלכי בית יהודה הם**, ולמחר שלחו בשביל שני האנשים, ומצאו אותם כל אחד ואחד מושכב על מטתו, ופחדו*

ואמרו: לא נכנס שם כי אין חפץ ה' להראות אותו לשום אדם. ***וצוה הפטריארק"ה לסתום אותו מקום ולהעלימו מבני אדם עד היום הזה, ור' אברהם החסיד ספר לי כל אלו הדברים*** *".*

דברי הנוסע הגדול רבי בנימן שלפנינו, מדברים בעד עצמם, ואינם משאירים כל ספק.

-